

64. סט בחינה חלק א (ג) - ק"ר אילן
 227

מכללת הרצוג-גוש עציון

ימי עיון בתנ"ך

קיי"ת ש"ע

בס"ד, ט' תמוז תש"ע

21/06/10

חטא העגל

שמות פרק לב	דברים פרק ט
(ז) וינדבר ידוד אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים: (ח) סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים:	(יב) ויאמר ידוד אלי קום רד מהר מנה כי שחת עמך אשר הוצאת ממצרים סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם מסכה:
(יט) ויהי כאשר קרב אל המזבח ויגרא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מינדיו את הלחת וישבר אתם תחת הקר:	(טז) ויגרא והנה חטאתם לידוד א-היכם עשיתם לכם עגל מסכה סרתם מהר מן הדרך אשר צוה ידוד אתכם: (יז) ואתפש בשני הלחת ואשלכם מעל שתי נדי ואשברם לעיניכם:
(כ) ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחון עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל:	(כא) ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי ואשרף אתו באש ואת אתו טחון חיטב עד אשר דק לעפר ואשלך את עפרו אל הנחל היךד מן הקר:

5

אנכי ידוד א-היך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים

לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ:	לא יהיה לך אלהים אחרים על פני:
--	--------------------------------

פרשנות

רש"י שמות לב, א

5 אשר ילכו לפנינו - **אלהות הרבה איוו להם**...
אשר העלנו מארץ מצרים - והיה מורה לנו דרך, אשר נעלה בה, עתה צריכין אנו **לאלהות, אשר ילכו לפנינו** :

ר' יהודה הלוי, כוזרי א, צז

הם ביקשו רק כי יהיה אתם תמיד **נעבד מוחש**, אליו יוכלו לרמוז מדי ספרם את נפלאות אלוהיהם... כל חטא העגל לא היה אפוא יציאה מעבודת אל מוציאם ממצרים, כי אם עברה על אחת ממצוותיו, כי הוא ית' אשר את עבודת התמונות, והם עשו להם תמונה.

משך חכמה, שמ' לב, יט 10

כי אין שום קדושה ועניין אלקי כלל בלעדי מציאות הבורא ית' ואם הביא הלוחות היו מתליפים עגל בלוחות ולא סרו מטעותן

דברים י, א-ב

15 **בַּעַת הַהוּא** אָמַר יְקֹנֶק אֵלַי פָּסַל לְךָ שְׁנֵי לֹחֹת אֲבָנִים כְּרַאשֵׁינִים וְעָלָה אֵלַי הַקֶּהָה וְעָשִׂיתָ לְךָ אֲרוֹן עֹץ וְאָקְתָב עַל הַלְּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלְּחֹת הַרְאשֵׁינִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וְשָׁמַתָם בְּאֲרוֹן :

רש"י דברים י, א

20 בעת ההוא - לסוף ארבעים יום נתרצה לי ואמר לי פסל לך, ואחר כך ועשית לך ארון, ואני עשיתי ארון תחלה, שכשאבוא והלוחות בידי היכן אתנם. **ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל**, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה. וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה. ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה:

אבן עזרא דברים י: א

25 ארון עץ - **אמרו המעתיקים ז"ל**, כי ארון אחר עשה משה בתחלה. והעד: ואעש ארון (ג) ואחר כך אמר: ואפסול (שם), ואמר ואשים את הלוחות בארון אשר עשיתי (ה). **ודעתם רחבה מדעתנו... כי היה נראה בדרך הפשט**, כי משה לא נתענה כי אם שמונים יום, כי פירוש אנכי עמדתי בהר כימים הראשונים (י) הוא שנוי. והטעם: כאשר עמדתי בהר אותם הארבעים יום שמעתי אלי ואמר: לך למסע (יא), וזהו לך נחה את העם (שמות לב, לה). **והנה יהיה ארון עץ בצווי, והוא הארון שעשה בצלאל** :

רמב"ן דברים י: א

30 וטעם ועשית לך ארון עץ - שתשים הלוחות בתוכו בעת שתתד. והיה הארון הזה כולו עץ הוא והמכסה אשר עליו מלמעלה כמנהג בכל הארונות, **והיו הלוחות שם עד שנעשה המשכן**, ואז עשו הארון המצופה זהב והכפורת אשר עליו זהב טהור. ולא אמר לו כן בלוחות הראשונות, לפי שהיה גלוי לפניו שישברם. וטעם ויהיו שם כאשר צוניתי (פסוק ה), שהיו שם עד שנעשה המשכן, שצוני (שמות כה כא) ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך. וזהו הטוב והישר בפסוקים האלה: 35